

Страўнік у птушак		Стужка са здымкамі для паказу	
Занятая буднях	Добры водзью, адабрэнне	Бог палёў, гор і лясцоў	
Месца захавання дакументаў			
Спадарыня ў Францыі	Унутраны свет чалавека	Аранжавы караняплод	
		Сонца, паветра і ...	
Мастак на платах		Кацёл з круглым дном	Фрэйндліх па імені
Колькасць налоўленага		Невялікі	
	Геаметрычная цэла		Спідометр на яхце
Паглыбленне ў зямлі	На ўсе рукі майстар	Заціск для праводу	Хлебны напоў
Моцная гарачыня ў паветры		Марская нерухомая жылліна	Выстрал з некалькіх гармат
	Матэрыял для пісьма	Двое як адзінае цэлае	На бязрыбі і ... рыба
Марскі рак			
Насымае з джаалам			
	Водны паток	Гультай	

СКАНВОРД

Праверце, калі ласка, адказы

Па гарызанталі: Пуп. Філіп. Архіў. Мадям. Вада. Уноў. Шар. Кіёк. Яма. Квас. Запл. Дока. Палеа. Амар. Рака. Аса. Ло-дар. Па вертыкалі: Праца. Пахвала. Файн. Мікраскоп. Маляр. Душа. Морква. Аліса. Казан. Ляг. Клема. Стэка. Карап. Адарар. Пара. Рак.

Склаў **Юрый ФАЛІНСКІ**, г. Мінск.

Шлях веры

КАШТОЎНАСЦЬ ДУХОЎНАГА

Набажэнства ў гонар абраза Маці Божай адбылося ў Будславе

30 чэрвеня і 1 ліпеня ў Будславе Мядзельскага раёна ў касцёле-санктуарыі пры вялікай колькасці паломнікаў, святароў і гасцей з навакольных вёсак і гарадоў адбылося ўрачыстае штогадовае набажэнства ў гонар абраза Маці Божай Будслаўскай. Сёлета ўрачыстасці прайшлі пад знакам 100-годдзя аб'яўлення Маці Божай Фацімскай. На пляцоўках каля касцельных сценаў адбыліся канцэрты духоўнай музыкі, а ноччу і днём на прыкасцельнай плошчы прайшлі працэсіі з запаленымі свечкамі і з фігурнай выявай Маці Божай Фацімскай. Урачыстая служба праходзіла пры ўдзеле Архіепіскапа Тадэвуша Кандрусевіча, Мітрапаліта Мінска-Магілёўскага.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара

Даты Падзеі Людзі

4 ЛІПЕНЯ

1790 год — нарадзіўся сэр Джордж Эверэст, брытанскі географ. Выканаў тапаграфічную здымку тэрыторыі Індыі і першым вызначыў вышыню самай высокай вяршыні свету — Джамалунгмы, якая і была названая Эверэстам у яго гонар.

1807 год — нарадзіўся Джузэпэ Гарыбальдзі (1807—1882), знакаміты італьянскі рэвалюцыянер, палкаводзец, народны герой Італіі.

1900 год — з Кранштата на пошукі міфічнай Зямлі Саннікава выйшла шхуна «Заря» акадэмічнай Рускай палярнай экспедыцыі пад кіраўніцтвам вядомага даследчыка Арктыкі барона Эдуарда Васілевіча Толя (1858—1902). Упершыню аб загадкавым востраве паведаміў у 1811 годзе зверапрамысловец Якаў Саннікаў, які займаўся здабываннем пяска на паўночных берагах Новазясіўскіх астравоў. Дасведчаны палярны падарожнік, які раней адкрыў астравы Сталбавы і Фадзееўскі. Ён выказаў думку аб існаванні «шырокай зямлі» на поўнач ад вострава Кацельнага. Па словах паліўнікага, над морам уздымаюцца «высокія каменныя горы». Менавіта на яе пошукі была накіравана арктычная экспедыцыя барона Толя, перакананага ў існаванні Арктыды — паўночнага палярнага кантынента. 13 жніўня Толь убачыў контуры чатырох гор, якія на ўсходзе злучаліся з нізіннай зямлёй. «Такім чынам, паведамленне Саннікава пацвердзілася цалкам, — пісаў палярнік у сваім дзённым. — Мы маем права, такім чынам, нанесці ў адпаведным месцы на карту пункцірную лінію і напісаць на ёй: «Зямля Саннікава»...» Аднак у 1938 годзе савецкія лётчыкі даказалі, што Зямлі Саннікава не існуе. На думку даследчыкаў, яна, як і многія арктычныя астравы, была складзена не са скал, а з вечнай мерзлаты, па-над якой быў нанесены пласт глыну. У пачатку XX стагоддзя лёд растаў, і Зямля Саннікава знікла.

1904 год — нарадзіўся (г. Бяроза, цяпер Брэсцкая вобл.) Анатоль Адамавіч Альшэўскі, дзеяч рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі, публіцыст. З 1925 года на падпольнай рабоце ў Заходняй Беларусі. Быў рэдактарам друкаваных органаў ЦК КПЗБ «Балышавік» і «Чырвоны сцяг». У 1927 годзе арыштаваны польскімі ўладамі, з 1928 года — у СССР па абмеце палітычнымі вязнямі. З 1932 года працаваў у рэдакцыі Прадстаўніцтва ЦК КПЗБ пры ЦК КП(б)Б у Мінску, на прафсаюзнай рабоце. У публіцыстычных артыкулах выкрываў антыбеларускую палітыку ўрада Польшчы. У 1937 годзе рэпрэсіраваны, у тым жа годзе памёр. Рэабілітаваны пасмяротна.

1920 год — падчас савецка-польскай вайны пачалася ліпеньская аперацыя войск Заходняга фронту, у выніку якой да 1 жніўня ад польскіх захопнікаў была вызвалена амаль уся тэрыторыя Беларусі.

1927 год — нарадзілася Джына Лалабрыджыда, славуца італьянскай актрысы кіно. Здымалася ў фільмах «Фанфан-Цюльпан», «Рымлянка» і многіх іншых. Вядомая як майстар мастацкай фатаграфіі і скульптуры.

1954 год — у Мінску на плошчы Перамогі адкрыты манумент Перамогі — помнік у гонар вайны Савецкай Арміі і беларускіх партызан, якія загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Ён стаў сімвалам сталіцы Беларусі. З ліпеня 1961 года каля падножжа манумента запалены Вечны агонь.

Было сказана

Георгій МАРЧУК, пісьменнік, публіцыст:
«У жыцці прыходзім выпадкова, сыходзім заканамерна».

Космас

Самая старая планета Сонечнай сістэмы

Навукоўцы высветлілі па ізатопным складзе метэарытаў, што самая старая планета Сонечнай сістэмы — Юпітар. Гэты гігант з'явіўся ў першы мільён гадоў пасля таго, як засталася Сонца, а ўсе астатнія планеты — нашмат пазней.

Хто ў Сонечнай сістэме старэйшы? Вядома, Сонца: з яго нараджэння 4,6 мільярд гадоў таму пачалася гісторыя нашай планетнай сістэмы. А за ім з дыска акрэцыі — кучы камяню і пылу, якія ляталі навакол нованараджанага Сонца, — з'явіўся Юпітар. Да такой высновы прыйшла міжнародная група навукоўцаў, якая працуе ў Ліверморскай нацыянальнай лабараторыі.

Планетолагам даўно стала зразумела, што першыя павіны былі сфарміраваны планеты-гіганты — Юпітар, Сатурн, Уран і Нептун, а ўжо следам за імі — маленькія планеты зямной групы — Меркуры, Венера і Зямля. Але пытанне аб тым, хто з гэтых гігантаў быў першым, заставаўся адкрытым. Ніякіх проб рэчываў з аб'ектаў, размешчаных далей за пояс астэроідаў, у чалавечыя ў распараджэнні пакуль няма, таму, каб адказаць на пытанне аб тым, якая з планет Сонечнай сістэмы самая старая, навукоўцы вывучалі не самі планеты-гіганты, а метэарыты — іх у нас дастаткова.

Ізатопны аналіз паказаў, што ўсе метэарыты вяртаюцца да зямлянага дэяна ў адзак; навукоўцы выказалі здагадку, што такая выразная розніца ў саставе можа казаць аб тым, што метэарыты фарміраваліся з двух вельмі розных аб'ектаў газу і пылу. Кожнае такое воблака калісці знаходзілася ў межам Сонечнай сістэмы. Матэматычная мадэль фарміравання Сонечнай сістэмы паказала, што два такія аб'екты маглі ўтварыцца, калі следам за Сонцам сфарміравалася вельмі вялікая і цяжкая планета, якая сваёй гравітацыйнай расчысціла сабе шлях у знешнім каля Сонца дыску з вялікіх і маленькіх камяню, газу і пылу, падзяліўшы гэты дыск на дзве часткі. Згодна з мадэллю, усё адбылася ў першы мільён гадоў існавання Сонечнай сістэмы, практычна адразу пасля таго, як засталася Сонца. Праз 4,5 мільярд гадоў газавыя гіганты, якія канчаткова сфарміраваліся, выштурхнулі ўсё рэчыва былога акрэцыйнага дыска, што застаўся па-за арбітай Юпітара, у пояс астэроідаў. Там халодныя кавалкі лёду і каменя налятаюць адзін на аднаго, сутыкаюцца і разлятаюцца на меншыя кавалкі. Некаторыя з аскепкаў далятаюць да Зямлі — так мы атрымліваем вестачкі аб тым, што адбылася ў Сонечнай сістэме задоўга да з'яўлення нашай планеты.

Даследаванне апублікавана ў часопісе Proceedings of the National Academy of Sciences, каротка пра яго расказвае прэс-рэліз Ліверморскай нацыянальнай лабараторыі

НЕСПРЫЯЛЬНЫЯ ДНІ І ГАДЗІНЫ У ЛІПЕНІ

4, аўторак,	14.00—16.00
6, чацвер,	20.00—22.00
9, нядзеля,	12.00—14.00
10, панядзелак,	21.30—23.30
16, нядзеля,	8.00—10.00
17, панядзелак,	10.30—12.30
19, серада,	12.00—14.00
23, нядзеля,	10.00—12.00
25, аўторак,	14.30—16.00
31, панядзелак,	18.00—20.00

СЁННЯ

Месяц

Першая квадра 1 ліпеня. Месяц у сузор'і Скарпіёна.

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	4.45	21.43	16.58
Віцебск	4.26	21.41	17.15
Магілёў	4.34	21.33	16.59
Гомель	4.40	21.21	16.41
Гродна	5.02	21.56	16.54
Брэст	5.11	21.48	16.37

Імяніны

Пр. Георгія, Максіма, Паўла, Юльяна. К. Альжбеты, Мальвіны, Андрэя, Інакенція, Тодара.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 745мм рт.ст. +11..+13°C +15..+17°C	ГРОДНА 751мм рт.ст. +12..+14°C +18..+18°C	МІНСК 741мм рт.ст. +9..+11°C +17..+19°C	МАГІЛЕЎ 743мм рт.ст. +9..+11°C +15..+17°C
БРЭСТ 751мм рт.ст. +12..+14°C +17..+19°C	ГОМЕЛЬ 748мм рт.ст. +13..+15°C +18..+21°C	ВАРШАВА +15..+17°C	КІЕЎ +20..+22°C
ВІЛЬНЮС +16..+18°C	МАСКВА +15..+17°C	РЫГА +15..+17°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ +15..+17°C

Абазначэнні:
 — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

— Калі гэтак правярць, дык калі ж мне працаваць?..

УСМІХНЕМСЯ

«Шкада, што сёння яшчэ толькі чацвер...» — падумаў песіміст.
 «Ваў! Сёння ўжо чацвер!» — падумаў аптыміст.
 «Як жа вы мне надакучылі, алкаголікі праклятыя», — падумала пецань.

Калі вам у бары ўсміхнулася дзяўчына — відавочна, не мае грошай.
 А калі вы ўсміхнуліся ў адзак — відавочна, у вас грошы ЯШЧЭ ёсць.

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (гэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самаіраванне» — 292 44 12, упасных карэспандэнты: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэры: 287 18 81.

<http://www.zviazda.by>;
 e-mail: info@zviazda.by;
 (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адлюстравана ў Рэспубліканскім унітарным праграмавым «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 2500.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19,30
 3 ліпеня 2017 года.